

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO
KONTROLĖS SKYRIAUS**

**PAŽYMA
APIE 2018 METŲ POLITINIŲ PARTIJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIŲ
PATEIKIMĄ**

2019 m. kovo 29 d. Nr. 4-7 (1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo (toliau – PPI) 23 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad „*politinės partijos kiekvienais metais, ne vėliau kaip iki kovo 15 dienos, pateikia Vyriausiajai rinkimų komisijai (toliau – VRK) patvirtintą praėjusių kalendorinių metų politinės partijos finansinių ataskaitų rinkinį (balansą, veiklos rezultatų ataskaitą, finansinių ataskaitų aiškinamąjį raštą) ir valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitą, auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų, jeigu ji privaloma, bei politinės partijos narių mokesčių registracijos žurnalą*“.

Politinių partijų finansinės ataskaitos sudaromos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1K-372 patvirtintose Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo ir politinių kampanijų dalyvių neatlygintinai gauto turto ir paslaugų įvertinimo taisyklėse nustatyta tvarka.

2019 m. sausio 24 d. politinėms partijoms buvo išsiųstas priminimas (VRK reg. Nr. 2-254 (7.9.) dėl finansinių ataskaitų rinkinio ir kitų dokumentų pildymo ir pateikimo. Be to, apie finansinių ataskaitų rinkinio pateikimą 2019 m. kovo 7 d. buvo priminta elektroniniu laišku.

Iki paskutinės finansinių ataskaitų rinkinių pateikimo dienos, tai yra iki 2019 m. kovo 15 d., gauta 17 finansinių ataskaitų rinkinių, dar 3 finansinių ataskaitų rinkiniai (Emigrantų partijos, Politinės partijos „Profesinių sąjungų centras“ ir Žemaičių partijos) gauti paštu kovo 18 d., Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partijos – 2019 m. kovo 21 d. Šie 4 rinkiniai VRK informacinėje sistemoje (toliau – VRK IS) patvirtinti ir išsiųsti VRK laiku. Lietuvių tautininkų ir respublikonų partija finansinių ataskaitų rinkinį VRK IS patvirtino pavėluotai, kovo 27 d., ir pateikė kovo 28 d. Iki kovo 28 d. finansinių ataskaitų rinkinių patvirtinimo dokumentai (valdymo organų protokolų kopijos, išrašai, įsakymai) gauti iš 17 finansinius ataskaitų rinkinius pateikusių politinių partijų, 2 partijos atsakė, kad netvirtinta, 3 nepateikė.

Politinė partija, per kalendorinius metus gavusi didesnę kaip 200 VMDU dydžio pajamų sumą, tai yra 177 000 Eur, privalo su audito įmone sudaryti politinės partijos patikrinimo sutartį. Auditoriaus ataskaita dėl pastebėtų faktų pateikiama VRK kartu su politinės partijos finansinių

ataskaitų rinkiniu (PPI 25 straipsnio 1 dalis). Auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų turėjo pateikti ir pateikė 7 politinės partijos.

Finansinių ataskaitų rinkinius pateikusios politinės partijos

Eil. Nr.	Politinė partija	Finansinių ataskaitų rinkinio gavimo VRK data	Auditoriaus ataskaita dėl pastebėtų faktų
1.	Darbo partija	2019-03-14	2019-03-14
2.	„Drąsos kelias“ politinė partija	2019-03-15	neprivaloma
3.	Emigrantų partija	2019-03-18 ¹	neprivaloma
4.	KARTŲ SOLIDARUMO SAJUNGA	2019-03-13	neprivaloma
5.	Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga	2019-03-28 ²	neprivaloma
6.	Lietuvos centro partija	2019-03-15	neprivaloma
7.	Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija	2019-03-21 ³	neprivaloma
8.	Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	2019-03-15	neprivaloma
9.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	2019-03-12	2019-03-12
10.	Lietuvos liaudies partija	2019-03-15	neprivaloma
11.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	2019-03-15	2019-03-15
12.	Lietuvos rusų sąjunga	2019-03-14	neprivaloma
13.	Lietuvos socialdemokratų partija	2019-03-15	2019-03-15
14.	Lietuvos socialdemokratų darbo partija	2019-03-14	neprivaloma
15.	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	2019-03-15	2019-03-15
16.	Lietuvos žaliųjų partija	2019-03-15	neprivaloma
17.	Partija Tvarka ir teisingumas	2019-03-14	2019-03-14
18.	Politinė partija „Lietuvos sąrašas“	2019-03-14	neprivaloma
19.	Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“	2019-03-18 ⁴	neprivaloma
20.	Politinė partija Rusų aljansas	2019-03-05	neprivaloma
21.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	2019-03-15	2019-03-15
22.	Žemaičių partija	2019-03-18 ⁵	neprivaloma

Pateikti finansinių ataskaitų rinkiniai, valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos, auditorių ataskaitos dėl pastebėtų faktų paskelbti VRK interneto svetainėje. Informacija atnaujinama gavus naujai teikiamus ar patikslintus dokumentus.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2019 m. kovo 4 d. rašte Nr. (1.16E) 7R-1364 „Dėl politinių partijų narių sąrašų“ pateiktas politinių partijų, kurios Teisingumo ministerijai iki 2019 m. kovo 1 d. pateikė narių sąrašus, sąrašas ir nurodyta, kad šie sąrašai atitinka PPI reikalavimus. Sąraše nurodytos 23 veikiančios politinės partijos.

Iš Teisingumo ministerijos rašte nurodytų politinių partijų 2018 metų finansinių ataskaitų rinkinių nepateikė: Kovotojų už Lietuvą sąjunga, partija „Jaunoji Lietuva“.

¹ VRK IS patvirtintas ir išsiųstas laiku, kovo 15 d.

² VRK IS patvirtinta pavėluotai, kovo 27 d.

³ VRK IS patvirtintas laiku, kovo 7 d.

⁴ VRK IS patvirtintas ir išsiųstas laiku, kovo 15 d.

⁵ VRK IS patvirtintas ir išsiųstas laiku, kovo 15 d.

Žemaičių partija VRK pateikė finansinių ataskaitų rinkinį, nors Teisingumo ministerijai nebuvo pateikusi savo narių sąrašo.

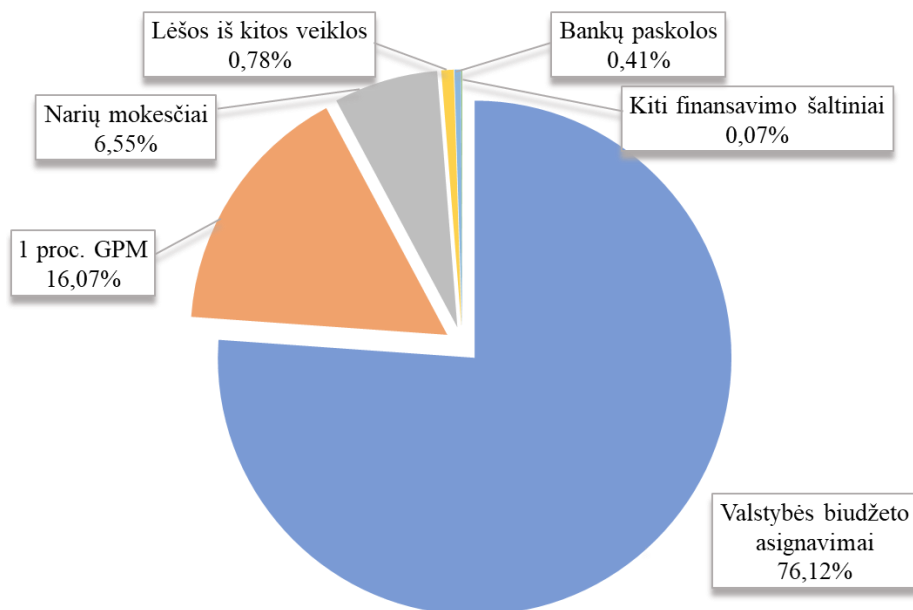
Informacija apie 2018 metų finansinių ataskaitų rinkiniuose pateiktus duomenis apie politinių partijų gautas lėšas, jų panaudojimą, nepriklausomo auditoriaus patikrinimus

1. Dėl partijų gautų lėšų. Aiškinamojo rašto 1 priede „Politinės partijos finansavimo šaltiniai“ iki 2019 m. kovo 29 d. finansinius ataskaitų rinkinius pateikusios politinės partijos nurodė 2018 metais gavusios daugiau kaip 6,5 mln. Eur pajamų. Didžiausią dalį (76,12 proc.) sudaro valstybės biudžeto asignavimai.

Politinių partijų 2018 metais gautos lėšos

Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	Suma, Eur	Proc.
PPĮ numatyti finansavimo šaltiniai		6 560 494,99	
1.	Valstybės biudžeto asignavimai	4 997 147,00	76,12
2.	Nuolatinio Lietuvos gyventojų savanoriškai skiriama 1 procento dydžio sumokėto metinio pajamų mokesčio dalis	1 054 998,60	16,07
3.	Politinės partijos narių mokesčiai	430 593,88	6,55
4.	Lėšos iš kitos veiklos	50 881,21	0,78
5.	Bankų paskolos	26 874,30	0,41
6.	Palūkanos už banko sąskaitoje esančias lėšas	0,00	0
Kiti finansavimo šaltiniai		4 671,56	
1.	Politinės kampanijos lėšų likučiai, gauti į politinės partijos einamąją banko sąskaitą	3 071,56	0,05
2.	Kita	1 600,00	0,02
Iš viso		6 565 166,55	100,00

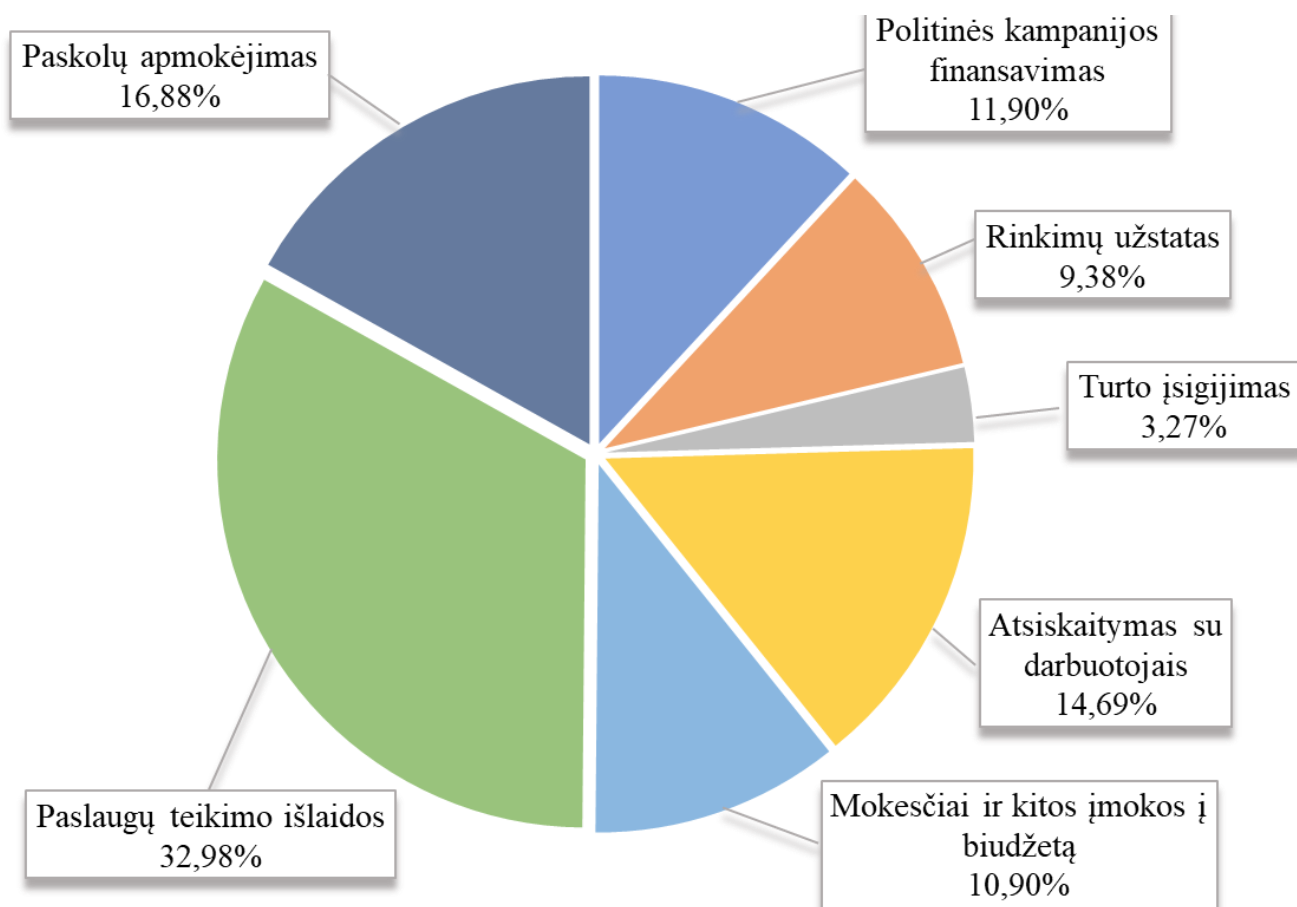
Politinių partijų 2018 metais gautų lėšų struktūra

2. Dėl valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo. 2018 m. valstybės biudžeto asignavimai išmokėti 7 politinėms partijoms, bendra suma – 4 997 147 Eur. „Drąsos kelias“ politinė partija 2018 metais valstybės biudžeto asignavimų negavo, tačiau buvo gavusi anksčiau. Darbo partija ir Lietuvos socialdemokratų partija nurodė, kad 2018 metais panaudojo daugiau negu tais pačiais metais gavo valstybės biudžeto asignavimų. 2018 m. II pusmečio valstybės biudžeto asignavimai Lietuvos socialdemokratų partijai (504 853 Eur) nebuvo skirti VRK 2018 m. lapkričio 13 d. sprendimu Nr. Sp-137. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. kovo 6 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. eR-1-968/2019 Lietuvos socialdemokratų partijai VRK neskirta valstybės biudžeto asignavimų suma (504 853 Eur) buvo sumažinta iki 400 000 Eur. VRK 2019 m. kovo 15 d. priėmė sprendimą Nr. Sp-159, kuriuo nutarta kreiptis į Lietuvos Respublikos finansų ministeriją dėl Lietuvos socialdemokratų partijai priklausančios valstybės biudžeto asignavimų sumos (104 853 Eur) papildomo skyrimo VRK Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. kovo 6 d. sprendimui įgyvendinti.

Iš viso 2018 metais panaudota 4 188 418 Eur valstybės biudžeto asignavimų. Daugiausia panaudota politinėms partijoms suteiktų paslaugų išlaidoms apmokėti (32,98 proc.) ir politinių partijų paimtoms paskoloms apmokėti (16,88 proc.).

Politinėms partijoms 2018 m. skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas

3. Dėl gyventojų pajamų mokesčio. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI), atsakydama į VRK raštą, pateikė informaciją (VRK reg. 2019 m. vasario 13 d. Nr. 1-1285 (7.9), kad 2018 metais 24 politinėms partijoms pervadė 1 055 659 Eur gyventojų pajamų mokesčio. Palyginus VMI pateiktus duomenis apie politinėms partijoms pervestas lėšas pagal gyventojų pateiktus prašymus su partijų aiškinamuosiuose raštuose pateikta informacija, neatitikimų nenustatyta.

VMI informavo (VRK reg. 2018 m. spalio 29 d. Nr. 1-2197 (7.9) ir 2019 m. sausio 14 d. Nr. 1-293 (7.9), kad VMI buvo gauti mokesčių mokėtojų skundai dėl galimai neteisėtai pateiktų prašymų pervesti pajamų mokesčio dalį vienetams, turintiems teisę gauti paramą, ir (arba) politinėms partijoms. Taip pat informavo, kad dalis prašymų buvo anuliuoti laiku ir 544,03 Eur nebuvo pervesta 7 partijoms, o dalis prašymų nebuvo laiku anuliuoti ir 95,27 Eur pervesta 5 politinėms partijoms.

Valstybinės mokesčių inspekcijos informacija dėl paramos politinėms partijoms

Prašyme nurodytas paramos gavėjas, politinės partijos pavadinimas	Parama neskirta		Parama skirta	
	Skundų skaičius	Suma, Eur	Skundų skaičius	Suma, Eur
Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	4	114,86	1	13,02
Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	23	221,43	1	13,23
Lietuvos socialdemokratų darbo partija	2	7,48	–	–
Lietuvos socialdemokratų partija	10	120,23	1	22,36
Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	1	6,71		
Partija Tvarka ir teisingumas	6	55,18	1	28,31
Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	2	18,14	1	18,35
Iš viso	48	544,03	5	95,27

4. Dėl narių mokesčių. 16 politinių partijų pateikė Narių mokesčių registracijos žurnalus (toliau – Žurnalas), kuriuose nurodė gavusios pajamų iš narių mokesčių. Priimta narių mokesčių bendra suma sudaro 430 593,88 Eur, tai yra 28 052,08 Eur, arba 6,12 proc. mažiau negu 2017 metais. Priimtų narių mokesčių bendros sumos mažėjimas (17,55 proc.) buvo nustatytas ir 2017 metais, lyginant su 2016 metais.

Šešios politinės partijos savo aiškinamuosiuose raštuose nurodė, kad 2018 metais nerinko partijos narių mokesčių, viena partija aiškinamojo rašto priede nurodė negavusi pajamų iš nario mokesčio.

Partijų priimti narių mokesčiai

Eil. Nr.	Politinė partija	Mokėtojų skaičius	Suma, Eur	Nario mokesčio vidutinis dydis, Eur	Narių skaičius nurodytas Aiškinamojo rašto 1 priede	Nario mokesčių mokėjusių narių procentas
1.	Lietuvos socialdemokratų partija	9 350	245 749,23	26,28	17 372	53,82
2.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	6 202	66 111,10	10,66	15 079	41,13
3.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	1 256	30 453,23	24,25	2 142	58,64
4.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	2 170	29 799,59	13,73	7 407	29,30
5.	Lietuvos žaliųjų partija	52	19 551,85	376	2 250	2,31
6.	Darbo partija	1 054	10 600,67	10,06	12 270	8,59
7.	Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	25	7 591,12	303,64	4 176	0,6
8.	Lietuvos socialdemokratų darbo partija	13	5 912,00	454,77	3 416	0,38
9.	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	391	4 345,00	11,11	4 329	9,03
10.	Partija Tvarka ir teisingumas	285	3 782,00	13,27	11 225	2,53
11.	Lietuvos centro partija	30	3 263,00	108,77	3 919	0,77
12.	Politinė partija „Rusų aljansas“	3	1 700,00	566,67	2 001	0,15
13.	Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga	41	1 389,09	33,88	3 424	1,20
14.	Lietuvos liaudies partija	2	280,00	140,00	2 583	0,08
15.	„Drašos kelias“ politinė partija	2	56,00	28,00	2 461	0,08
16.	Politinė partija „Lietuvos sąrašas“	1	10,00	10,00	1 986	0,05
	Iš viso	20 877	430 593,88	133,19	110 836	13,04

5. Dėl finansavimo iš įstatyme nenumatytų šaltinių. PPĮ 17 straipsnyje nustatyta, kad *Politinės partijos turi teisę verstis leidybos, spaudos ir atributikos platinimo, nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo, politinių bei kultūrinių renginių (paskaitų, parodų ir kitų) organizavimo ir kita veikla, iš kurios gautos lėšos gali būti naudojamos tik politinės partijos įstatuose nurodytiems politinės partijos veiklos tikslams.* Pagal Rekomendacijas dėl politinių partijų finansinių ataskaitų rinkinio ir jo priedų pateikimo aiškinamojo rašto 1 priede „Politinės partijos finansavimo šaltiniai“ turi būti pateikta informacija apie politinės

partijos lėšas pagal PPI 19 straipsnio 1 dalyje nurodytus finansavimo šaltinius. *Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai* aiškinamojo rašto 1 priede „Politinės partijos finansavimo šaltiniai“ nurodė gavę pajamų iš kitų šaltinių ir finansavimo šaltinius papildė eilute 8.2.2 „Kita“ (1 600 Eur). Aiškinamajame rašte neatskleistas partijos finansavimo šaltinis. 2019 m. kovo 19 d. telefonu už politinės partijos apskaitą atsakingo asmens paklausta, kokios gautos lėšos nurodytos detalizuojant eilutę „Kita“ partijos iniciatyva įterptoje eilutėje 8.2.2 „Kita“, kurioje nurodyta 1 600 Eur suma, bet nenurodyti konkretūs finansavimo šaltiniai. Tą pačią dieną gautas apskaitą tvarkančio asmens atsakymas, kuriame nurodyta, kad tai „*dalyvio mokestis – mokymams*“, į klausimą, iš kokių lėšų buvo vykdomi mokymai, atsakyta „*iš einamųjų lėšų*“. Paprašyta patikslinti atsakymą, iš kokių lėšų buvo vykdomi mokymai, ar iš partijos einamosios sąskaitos, t. y. ne iš valstybės biudžeto asignavimų sąskaitos, nes pastebėta, kad Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos eil. 4.6.9.2 „Mokymų, seminarų išlaidos“ nurodyta 1 871 Eur suma. 2019 m. kovo 22 d. už politinės partijos apskaitą atsakingo asmens atsakyme nurodyta, kad „*VBA ataskaitoje suma 1 871 Eur. - tai apmokėtos iš biudžeto įvairios konferencijos, konsultacijos.*“ Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytina, kad eilutėje 8.2.2 „Kita“ nurodyta suma 1 600 Eur turėjo būti įtraukta į eilutę 3.5 „Kita veikla“.

6. Dėl finansinių įsipareigojimų. 16 politinių partijų savo balansuose nurodė turinčios finansinių įsipareigojimų. Mokėtinų sumų ir įsipareigojimų bendra suma – 1 203 704 Eur, iš jų 934 357 Eur (78 proc.) sudaro trumpalaikiai įsipareigojimai. Didžiausią trumpalaikių įsipareigojimų dalį – 433 695 Eur (46 proc.) sudaro finansinės skolos. Lyginant su 2017 metais, mokėtinų sumų ir įsipareigojimų bendra suma padidėjo (2017 m. – 1 085 047 Eur), o lyginant su 2014–2016 metais, partijų įsipareigojimai nepadidėjo (2016 m. – 3 591 338 Eur; 2015 m. – 2 893 341 Eur; 2014 m. – 2 232 130 Eur).

Aiškinamojo rašto 1 priede tik viena Lietuvos socialdemokratų darbo partija nurodė 2018 metais gavusi paskolą iš banko. Paskolos suma – 26 874,30 Eur. Politinių partijų paskolų sumos 2017 m. sudarė 45 300 Eur; 2016 m. – 2 392 505 Eur; 2015 m. – 822 840 Eur; 2014 m. – 1 101 652 Eur).

7. Dėl sąnaudų darbuotojų išlaikymui. 12 politinių partijų veiklos rezultatų ataskaitose nurodė sąnaudas darbuotojams išlaikyti. Politinės partijos veiklos rezultatų ataskaitose nurodžiusios sąnaudas darbuotojų išlaikymui, aiškinamuosiuose raštuose taip pat nurodė ir darbuotojų skaičių.

8. Dėl tiesiogiai ar netiesiogiai su politinėmis partijomis susijusių asmenų. Iš 22 finansinių ataskaitų rinkinius VRK IS patvirtinusių politinių partijų nė viena aiškinamojo rašto 1 priede nenurodė turinti tiesiogiai ar netiesiogiai su politine partija susijusių ar kitaip politinės partijos kontroliuojamų juridinių asmenų, taip pat juridinių asmenų, kurių steigėjas (vienas iš

steigėjų) yra politinė partija. Lietuvos žaliųjų partija į šiuos klausimus neatsakė, bet aiškinamajame rašte nurodė, kad su partija susijusių asmenų neturi.

9. Dėl nepriklausomo patikrinimo. Pagal PPI 23 straipsnį, politinės partijos, per kalendorinius metus gavusios daugiau kaip 200 VMDU dydžio (2018 m. tai sudarė 177 000 Eur) pajamų, privalo VRK pateikti ir auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų.

Techninėje užduotyje nustatyta, kad auditorius, atlikęs auditą ir patikrinimą, parengia išvadą, kurioje pareiškia savo nuomonę apie audituotas finansines ataskaitas.

Iš 7 pateiktų nepriklausomų auditorių išvadų dėl 2 partijų pateiktas dalyko pabrėžimas (reikšmingas neapibrėžtumas, susijęs su veiklos tęstinumu), tačiau dėl to nuomonė nebuvo sąlygota, vienai iš jų pateikti pastebėjimai dėl nario mokesčio apskaitos. 5 partijoms pastabų nepateikta: Lietuvos lenkų rinkimų akcijai-Krikščioniškų šeimų sąjungai (patikrinimą atliko UAB „Audito sistemos“), Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungai (patikrinimą atliko UAB Auditorių profesinė bendrija), Lietuvos socialdemokratų partijai (patikrinimą atliko UAB „Baltijos auditas“ ir ko), Partijai Tvarka ir teisingumas (patikrinimą atliko UAB „ANALITIKA“), Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (patikrinimą atliko UAB „Audito svarba“).

9.1. **Darbo partijos** patikrinimą atliko UAB „Patikimas auditas“.

Auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų priede pateikti pastebėjimai:

9.1.1. dėl nario mokesčio priėmimo iš asmens, kuris pinigų priėmimo metu buvo išstojęs iš partijos;

9.1.2. dėl grynaisiais pinigais gauto nario mokesčio įnešimo į einamąją banko sąskaitą nesilaikant terminų;

9.1.3. dėl iš valstybės biudžeto asignavimų 2018 m. kovo 2, 5 d. klaidingai pervestų dviem darbuotojams pašalpų, mirus artimiesiems. 2018 m. kovo 7 d. klaida ištaisyta, tai yra iš partijos einamosios sąskaitos 100 Eur suma pervesta į partijos valstybės biudžeto asignavimų sąskaitą.

2019 m. kovo 20 d. dėl nario mokesčio susisiekta telefonu su už partijos apskaitą atsakingu asmeniu, kuris paaiškino, kad nepriimtina nario mokesčio 5,50 Eur suma 2019 m. kovo 15 d. gražinta sumokėjusiam asmeniui, o laikotarpio pabaigoje neįnešta suma 60 Eur, įnešta į banko sąskaitą 2019 m. sausio 3 d., tai yra iki Žurnalo patvirtinimo.

9.2. **Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio** patikrinimą atliko UAB „Audito sprendimai“. Nepriklausomo auditoriaus išvadoje pateiktas dalyko pabrėžimas, kuriame nurodoma: „*Atkreipiame dėmesį į finansinių ataskaitų aiškinamojo rašto 9 pastabą „Neapibrėžtumai“, kurioje nurodoma, kad 2017 m. rugsėjo 22 d. Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžiui buvo pareikšti įtarimai ir 2018 m. balandžio 18 d. Vilniaus apygardos teismui prokuratūra perdavė baudžiamąją bylą, kurioje Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis kaltinamas padarius Baudžiamojo kodekso 20 str. 2 d., 225 str. 1, 2 ir 3 d., 226 str. 4 d., 228 str. 2 d. numatytus nusikaltimus. Šios aplinkybės, o taip pat ir kiti*

dalykai, aprašyti aiškinamojo rašto 9 pastaboje, rodo, kad esama reikšmingų neapibrėžtumų, galinčių kelti abejonių dėl Politinės partijos galimybių tęsti veiklą. Dėl šio dalyko mūsų nuomonė nebuvo sąlygota.“

Auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų priede pateikti pastebėjimai:

9.2.1. dėl nario mokesčio priėmimo iš asmenų, nepriklausančių politinei partijai.

Vadovaujantis Politinės partijos narių mokesčių žurnalo formos, jo užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinta VRK 2016 m. vasario 4 d. sprendimu Nr. Sp-16 „Dėl Politinės partijos narių mokesčių žurnalo formos, jo užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“) 25 punktu, *„gavus Teisingumo ministerijos atsakymą, kad partijos mokesčių sumokėjęs asmuo nėra partijos narys, už politinės partijos apskaitą atsakingas asmuo gali priimti nario mokesčių, jei įsitikina, kad tas asmuo yra (mokesčio mokėjimo metu buvo) politinės partijos narys. Tokiu atveju skiltyje „Pastabos“ nurodomas nario mokesčio priėmimo pagrindas“.*

VRK patikrinus Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio narių mokesčių registracijos žurnalą, nustatyta, kad 27 politinei partijai nepriklausantys asmenys sumokėjo nario mokesčių, kurio suma – 283,40 Eur. Narių mokesčių registravimo žurnalo skiltyje „Pastabos“ nurodyta, kad asmuo mokesčio mokėjimo momentu priklausė partijai, priimta – 90,40 Eur iš (7 asmenų).

2019 m. kovo 20 d. telefonu už partijos apskaitą atsakingo asmens paprašyta pateikti informaciją dėl nario mokesčio. Tą pačią dieną elektroniniu paštu gauta informacija, kad nepriimtina nario mokesčio 193 Eur suma (20 asmenų) 2019 m. vasario 7 d. pervesta į valstybės biudžetą.

9.3. **Partijos Tvarka ir teisingumas** patikrinimą atliko UAB „ANALITIKA“. Nepriklausomo auditoriaus išvadoje pateiktas dalyko pabrėžimas, kuriame nurodoma: *„Partija Tvarka ir teisingumas dalyvauja baudžiamosios bylos Nr. 1-25-350/2019 procese, kaltinamojo juridinio asmens padėtyje. Byla nagrinėjama Panevėžio apygardos teisme (I instancija). Šioje byloje partija kaltinama pagal Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 20 straipsnio 2 dalį, 24 straipsnio 5 dalį, 184 straipsnio 2, 6 dalis, 222 straipsnio 1, 2 dalis, 226 straipsnio 4, 6 dalis ir 300 straipsnio 1, 6 dalis. Partijos valstybės biudžeto asignavimų banko sąskaitai taikomos laikinosios apsaugos priemonės. Areštuotų lėšų suma sudaro 358 937 EUR. Aprašytos aplinkybės rodo, kad esama reikšmingų neapibrėžtumų, galinčių kelti abejonių dėl Partijos galimybių tęsti veiklą. Dėl šio dalyko mūsų nuomonė lieka besąlyginė.“*

10. Dėl VRK atliekamų tikrinimų apimties.

Pagal PPI 25 straipsnio 2 dalį, politinių partijų, per kalendorinius metus gavusių mažiau negu 200 VMDU dydžio pajamų sumą (177 000 Eur), patikrinimą organizuoja VRK. Šioje dalyje nurodytam nepriklausomam politinių partijų patikrinimui atlikti VRK turi teisę teisės aktų nustatyta

tvarka pirkti audito įmonių arba auditorių paslaugas. VRK nupirko politinių partijų nepriklausomo patikrinimo paslaugas: numatyta patikrinti iki 5 politinių partijų.

Mažiau kaip 200 VMDU dydžių pajamų suma 2018 m. gavusios politinės partijos

(Eurais)

Eil. Nr.	Partija	Nario mokesčiai	Politinės kampanijos lėšų likučiai, gauti į einamąją banko sąskaitą	1 proc. GPM	Kitos lėšos	Iš viso	VRK tikrinta
1.	Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	7 591,12	–	48 900,39	4 005,21	60 496,72	*
2.	Lietuvos socialdemokratų darbo partija	5 912,00	–	8 450,90	26 874,30	41 237,20	*
3.	Lietuvos žaliųjų partija	19 551,85	–	15 721,56	–	35 273,41	2012 m. 2015 m.
4.	Lietuvos centro partija	3 263,00	–	4 733,00	–	7 996,00	2012 m. 2017 m.
5.	Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjungą	1 389,09	–	5 896,06	–	7 285,15	2012 m. 2014 m.
6.	Politinė partija „Lietuvos sąrašas“	10,00	–	6 742,57	–	6 752,57	2017 m.
7.	Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“	–	–	5 371,86	–	5 371,86	2015 m. 2018 m.
8.	Politinė partija Rusų Aljansas	1 700,00	–	1 772,65	–	3 472,65	2012 m. 2016 m.
9.	Lietuvos liaudies partija	280,00	–	1 067,00	–	1 347,00	2016 m.
10.	„Drąsos kelias“ politinė partija	56,00	–	1 078,00	-	1 134,00	*
11.	Lietuvos rusų sąjunga	–	–	848,00	–	848,00	2012 m. 2015 m.
12.	Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija	–	–	358,78	–	358,78	2012 m.
13.	KARTŲ SOLIDARUMO SAJUNGA	–	–	330,28	–	330,28	2012 m.
14.	Žemaičių partija	–	–	259,20	–	259,20	2012 m.
15.	Emigrantų partija	–	–	78,00	-	78,00	2013 m.

*Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) ir „Drąsos kelias“ politinė partija iki 2017 metų buvo tikrinamos nepriklausomo auditoriaus, Lietuvos socialdemokratų darbo partija netikrinta (įkurta 2018 m.).

11. Dėl taikytinos administracinės atsakomybės

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 545 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad *politinės partijos finansinių ataskaitų rinkinio ir Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatyme nustatytų finansinių ataskaitų rinkinio priedų ir auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų, kai ši ataskaita privaloma, nepateikimas užtraukia baudą politinės partijos pirmininkui nuo vieno šimto keturiasdešimt iki šešių šimtų eurų*. ANK 589 straipsnio 5 dalyje

nustatyta, kad *administracinių nusižengimų tyrimą atlieką ir protokolus surašo Vyriausios rinkimų komisijos pirmininkas ar jo įgaliotas šios komisijos narys.*

Siūloma:

1. Spręsti dėl nepriklausomo auditoriaus patikrinimo pagal VRK sudarytą nepriklausomo politinių partijų patikrinimo sutartį. Siūlomi alternatyvūs variantai:

a. 5 daugiausia pajamų (daugiau kaip 7 000 Eur) gavusias politines partijas (Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai), Lietuvos socialdemokratų darbo partija, Lietuvos žaliųjų partija, Lietuvos centro partija, Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga) arba

b. 4 daugiausia pajamų gavusias politines partijas (Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai), Lietuvos socialdemokratų darbo partija, Lietuvos žaliųjų partija, Lietuvos centro partija) ir „Drąsos kelias“ politinę partiją, kuri 2018 metais savo veiklai finansuoti naudojo anksčiau gautus valstybės biudžeto asignavimus.

2. Svarstyti dėl atsakomybės taikymo Kovotojų už Lietuvą sąjungos pirmininkui ir partijos „Jaunoji Lietuva“ pirmininkui dėl finansinių ataskaitų rinkinių ir jų priedų pateikimo reikalavimų nesilaikymo.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Vyriausioji specialistė

Laima Lazauskienė

Vyriausiasis specialistas

Vytautas Vilys